

A viszonyítási alap és az eredmény

A Bizottság képviselői és az egyes tagállamokat képviselő szakértők nem értettek egyet a DG AGRI által előrevetített pozitív várakozással a termelésben és a létszámban

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
25. évfolyam
2016/5

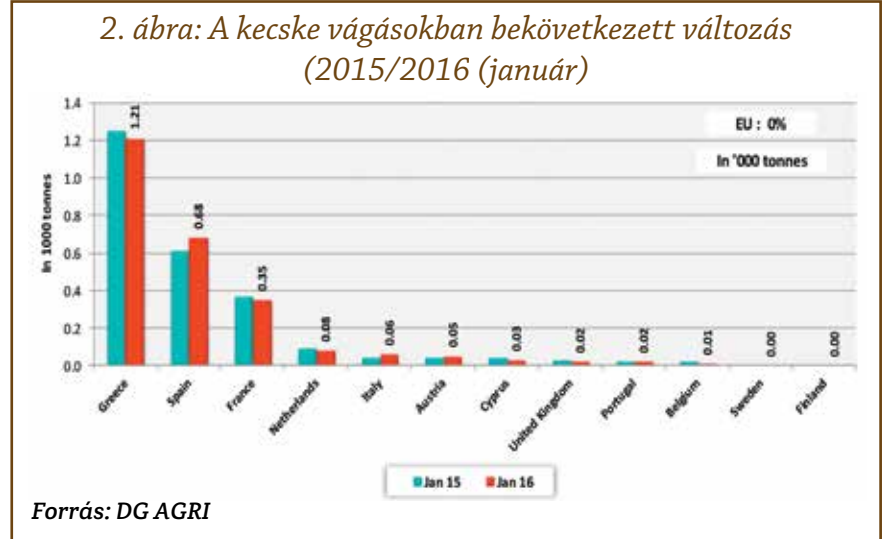
A szerkesztőbizottság tagjai: **Bátor Árpád**, a Juh Terméktanács elnöke, **Dr. Jávor András**, egyetemi tanár, elnökségi tag, **Dr. Kukovics Sándor**, ügyvezető igazgató, Juh Terméktanács, **Dr. Békési Gyula**, **Dr. Mucsi Imre**, egyetemi tanár, Szerkesztette: **Avar László**

A viszonyítási alap és az eredmény

A meglepő háttér

A Bizottság képviselői és az egyes tagállamokat képviselő szakértők nem értettek egyet a DG AGRI által előrevetített pozitív várakozással a termelésben és a létszámban. Az EU Foracast Group on Sheep Meat and Goat Meat (EU Juhhús- és Kecskehús-előrejelző Munkabizottsága) legutóbbi ülése egyfajta új történelmet írt. Az elmúlt 12 évben még nem fordult elő, hogy a Bizottságot képviselő DG AGRI a beérkezett statisztikai jelentések alapján levont előrejelzéseit a jelen lévő országok szakértői túlzottan optimistának minősítették, és így azok részleteiben nem jelentek meg az EU honlapján, és az egyes tagállamok részletes adatai sem lettek elérhetőek. Ennek oka az, hogy a brüsszeli robbantások egyik következményeként számos ország szakértő képviselője nem jelent meg az értekezleten (Egyesült Királyság, Portugália, Németország, Ausztria, Ciprus, Görögország, Olaszország, Hollandia), ami kiábrándítóan hatott a Bizottság képviselőire, mert ilyen eddig még nem fordult elő (igaz, az előzmény sem).

Az egyes országokat képviselő szakértők ugyan beküldték előrejelzéseiket, de nem lévén jelen az értekezleten, azokból csak a várt létszámadatok és a remélt termelési adatok (összes juh- és kecskehús vágott-test-egyenértékben és tonnában) a Bizottság előterjesztésében vált ismertté,

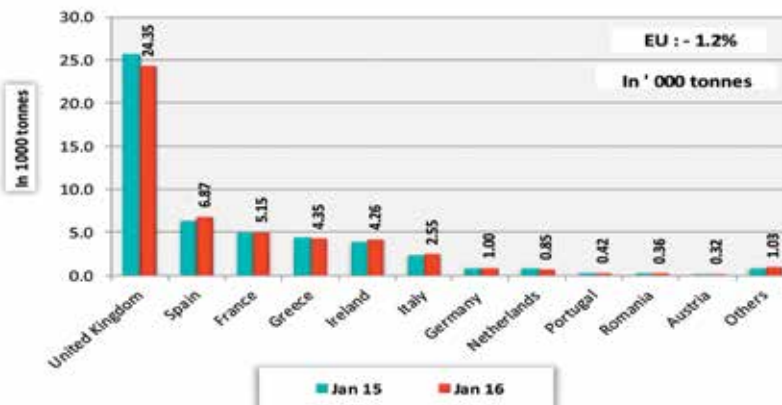
azonban a számok mögötti részletek nem. Az előrejelzési adatok 2016. április közepén készültek a tagállamokban, és az EU a 2016. 15. heti adatokig elemezte a helyzetet, és erre alapozva alakította ki a 2016-ra várható értékeket.

A fentiek következményeként az egyes tagállamok 2015. decemberi záró juh létszámadatait (egyed), valamint a 2016-ra várt változásokat (zárójelben) ismertetjük a következőkben: Ausztria 353.000 (355.000 / +0,6%); Belgium 129.000 (105.000 / -18,6%); Bulgária 1.225.300 (nincs változás); Csehország 230.000 (nincs változás); Németország 1.580.000 (1.560.000 / -1,3%); Írország 3.325.000 (nincs változás);

Görögország 8.948.000 (9.226.000 / +3,0%); Spanyolország 16.361.000 (16.882.000 / +3,2%); Franciaország 7.075.000 (6.940.000 / -1,7%); Horvátország 535.000 (547.700 / +2,4%); Magyarország 1.190.000 (1.200.000 / +0,8%); Olaszország 7.148.500 (7.204.400 / +0,8%); Litvánia 109.400 (126.900 / +16,0%); Hollandia 1.000.000 (nincs változás); Lengyelország 180.000 (nincs változás); Portugália 2.021.000 (nincs változás); Szlovákia 372.500 (376.000 / +0,9%); Finnország 145.000 (nincs változás); Egyesült Királyság 23.102.000 (23.300.000 / +0,9%). Az EU-tagállamok összesen 75.011.600 juhot tartottak nyilván 2015 decemberében, ami -0,2%-os változás volt a 2014. évi adathoz képest. Ezzel szemben a 2016. évi remélt létszám 75.939.200 egyed, ami +1,2%-os emelkedés.

A fenti tagállamok által termelt juhhús (és benne kecskehús) mennyiségének 2015-ös záróadata és a 2016-ra prognosztizált értéke (zárójelben) a következőképpen alakult (ezer tonna vágott-test-egyenértékben számolva): Ausztria 8,0 (nincs változás); Belgium 0,5 (nincs változás); Bulgária 9,1 (9,4 / +3,3%); Csehország 2,6 (nincs változás); Németország 31,5 (31,0 / -1,4%); Írország 52,4 (55,0 / +5,0%); Görögország 72,0 (78,0 / +8,3%); Spanyolország 147,9 (157,9 / +6,8%); Franciaország 86,9 (85,3 / -1,8%); Horvátország 7,4 (8,0 / +8,1%); Magyarország 9,2 (9,1 / -2,0%);

1. ábra: A juh vágásokban bekövetkezett változás 2015/2016 (január)

Olaszország 20,1 (20,7 / +3,0%); Hollandia 16,3 (nincs változás); Lengyelország 2,9 (nincs változás); Portugália 19,0 (nincs változás); Svédország 15, (nincs változás); Egyesült Királyság 308,0 (314,0 / +1,9%). Az EU-tagállamok összes értéke 796.400 tonna volt 2015-ben, ami a 2014-es eredményhez képest +2,0% emelkedést mutatott. A 2016. évre remélt összes érték 820.300 tonna, ami a 2015. évi adatot 3,0%-kal múlja felül.

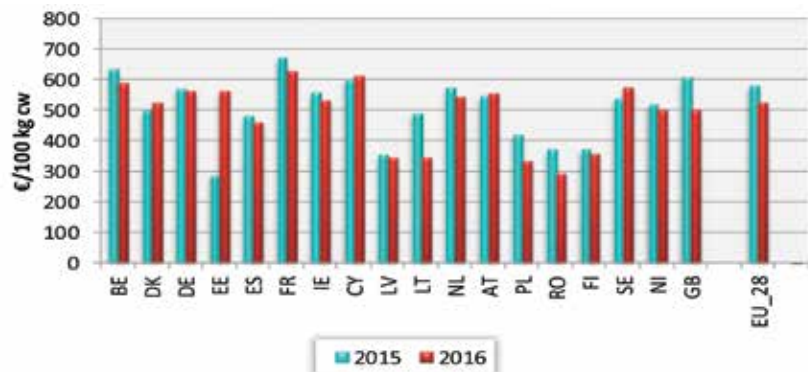
A DG AGRI elemzésének eredményei

Bár sok minden befolyásolja az év eleji vágások számát (pl. az előző évről maradt egyedek vágása), mégis egy folyamat részeként értékelte a Bizottság azt a tényt, hogy 1,2%-kal kisebb volt az idei érték a tavalyinál (1. ábra). Igaz, Spanyolország, Írország és Olaszország esetében némi emelkedésre került sor ebben az időszakban, de összességében a visszaesés – főleg Nagy-Britannia adata miatt – megalapozott volt. A kecskevágások száma (2. ábra) az értékelés szerint érdemben nem változott (Görögországban csökkent, Spanyolországban pedig nőtt). Tekintettel arra, hogy ezek a számok még bőven a húsvéti szezon előttiek, különösebb következtetés levonására nem alkalmasak.

Az árak alakulása

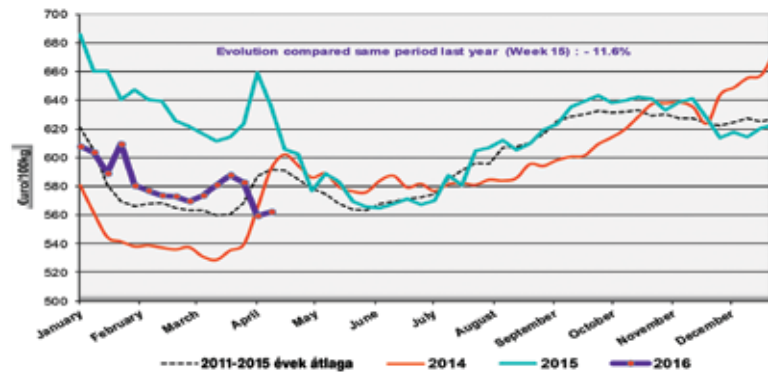
A nehéz- és könnyű bárányok vágott test egyenértékben kimutatott árának ala-

4. ábra: A nehézbárányok ára az EU egyes tagállamaiban 2016. 15. hetében

Forrás: DG AGRI

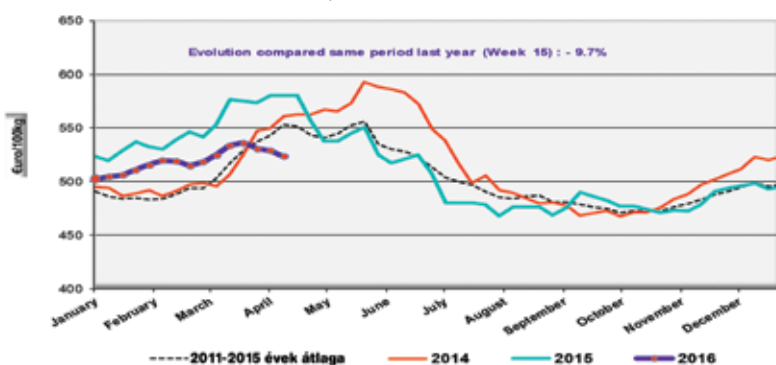
5. ábra: A könnyűbárányok ára az EU-ban

A legutóbbi 15. heti ár = 562,14 €/100 kg vágott-test-egyenérték

Forrás: DG AGRI

3. ábra: A nehézbárányok árának alakulása az EU-ban

A legutóbbi 15. heti ár = 523,64 €/100 kg vágott-test-egyenérték

Forrás: DG AGRI

kulása már sokkal közelebb visz azon folyamatok megértéséhez, amelyek egyes tagállamokban meglehetősen nehézségeket okoznak az ágazat szereplőinek.

A nehézbárányok ára a 2014-es és az öt

éves (2011-2015) átlagadatokhoz képest „elég jól kezdett”, de messze elmaradt a 2015. évi színvonalától (3. ábra)! Sőt, március közepétől az előbbieket alá is esett, s a 2015-ös árat csaknem 50 €-val múlta alul. Amennyiben az egyes országok 2016. 15. heti árait hasonlítjuk össze (4. ábra), akkor jelentős tagállamok közötti különbségek is felfedezhetőek. Görögország esetében (pl. az ortodox húsvét miatt) csaknem kétszeresére nőtt az ár az előző évihez képest. Néhány kisebb juhállománnyal bíró tagállamban (Dánia, Ciprus, Ausztria, Svédország) mintegy 10-20 €/100 kg emelkedés következett ugyan, de a többségben hasonló vagy ezt meghaladó csökkenésre került sor. Különösen érdekes Nagy-Britannia 100 eurót és Románia 50 eurót meghaladó árviszsaesése. Az EU teljes egészében az ár csaknem 40€-val volt a 2015-ös szint alatt. (Sajnos a folyamatos árjelentésünk és hivatalos kérésünk ellenére Magyarország

adata még nem szerepel a listán – a szerzők.)

A könnyűbárányok esetében (5. ábra) meglehetősen alacsony árszínvonal következett be 2016-ban, s a nehézbarányához viszonyított átlagos szintkülönbség is elmaradt az előző évek gyakorlatától. 2015-höz képest az ár mintegy 80-100 euróval volt alacsonyabb, jóllehet a 14. hétig még meghaladta a 2014-es és az öt éves (2011-2015) átlagát, de a 15. hétre ezek alá esett. Amennyiben az egyes tagállamok árait vizsgáljuk 2016. 15. hetében, akkor az adatok mindenhol jelentősen elmaradnak a 2015. évi színvonalától (a különbség a 100 €-t is meghaladja Bulgária és Magyarország esetében). Az EU-szinten mért különbség eléri a 70 eurót.

A világpiacon a nehézbarányok átlagára meglehetősen eltérő volt a 2016. 15. hetében: az EU-ban 523, Új-Zélandon 255-, Ausztráliában 350, Uruguayban 430-, és az USA-ban 640 (könnyűbárány) és 550 (nehézbarány) €/100 kg vágott-test-egyenérték szintet mértek.

Az import alakulása

Nehéz első két havi adatokból 12 hónapra előrevetített jelzést adni, de az már megállapítható volt, hogy már év elején erős új-zélandi import jelent meg az EU piacain (6. ábra), míg a többi beszállító ország (meghatározóan Ausztrália és Chile) még valójában nem indította el ide irányuló

exportját. Tekintettel arra, hogy 2015-ben a kínai import nagyot zuhant, és az oda szánt új-zélandi áru jelentős része az EU piacain jelent meg, 2015-ben az import a 2014-es visszaeséshez képest már 6%-os emelkedést mutatott. Az első két hónap adatai mögött ugyanaz a jelenség érhető tetten, csak a 24,3 %-os emelkedés még nagyobb új-zélandi jelenlét (+8.000 tonna) mellett valósult meg, ami mintegy 23 millió euró többletet „hozott” Új-Zélandnak.

Az importban a friss, hűtött áru aránya havonta változó mértékű (7. ábra), s a húsvéti szezonig intenzíven emelkedik, majd fokozatosan csökken, átlagosan 25-30% között változik. Az elmúlt években a friss és fagyasztott árun felül más termék már nem került a közösségbe. Mindezzel együtt, a 2015-ös kereskedelmi kvóta kihasználása

Ausztrália (86%) esetében volt a legmagasabb, és Új-Zéland (76%), valamint Chile (34%) és Uruguay (31%) adata messze a lehetőségei alatt maradt. Tekintettel arra, hogy Kína importja idén sem emelkedik vissza a korábbi szintre, a kvótakihasználás 2016-ban emelkedhet (8. ábra).

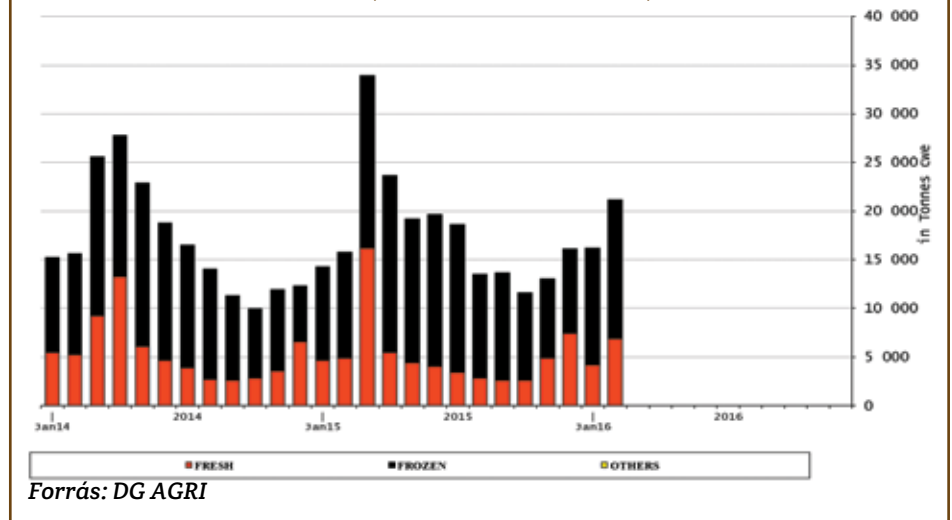
A 2016-ban behozott új-zélandi import minden célzott tagállam esetében mennyiségben és értékben is emelkedett (9. ábra). Érdekes módon Nagy-Britanniába érkezett a legtöbb áru, de itt volt arányában a kisebb értékelkedés (pl. Hollandiához és Németországhoz képest).

Az export alakulása

Az EU exportja 2015-ben még a 2014-es megállást is alulmúlta -14,0%-os értékkel. Az első két havi eredmények azonban (10. ábra) a DG AGRI szerint kedvezőbb évvel kecsegtetnek (+21,5%). Líbia, Ghána, Algéria, az Egyesült Arab Emírátsok importja jelentősen „megugrott”, ugyanakkor a Hongkongba irányuló kivitel a fele alá esett vissza, a Libanonba küldött export 15% alá zuhant, és az orosz export továbbra is zéró. Az export keretében az egyes termékek aránya havonta változott, de az élő állat határozta meg a kivitel, különösen az április és szeptember közötti időszakban. Az év első két hónapjában a Líbiába kivitt mennyiség több mint 900 tonnával emelkedett, és ennek értéke csaknem 7 millió euróval nőtt az előző évi időszakhoz képest.

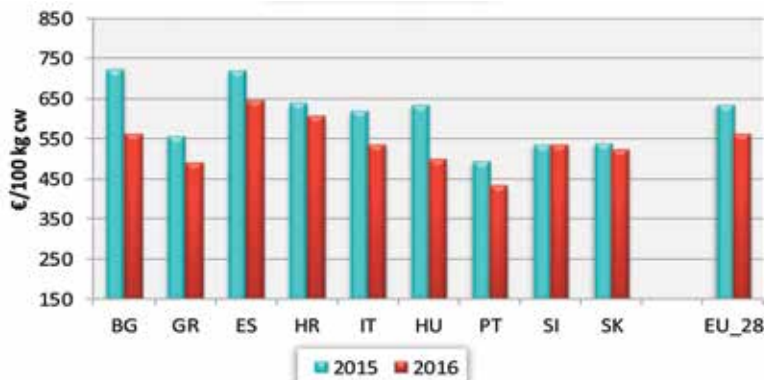
Amint az a 11. ábrán is látható, az élő-

7. ábra: Az EU juh- és kecskehús, valamint élőállat importja (kereskedelmi adatok)

Forrás: DG AGRI

6. ábra: A könnyűbárányok ára az EU egyes tagállamaiban 2016. 15. hetében

Forrás: DG AGRI

állat-kivitel meghatározóan az éven felüli állatokat foglalja magába (pl. Spanyolország és Románia selejtanyajuh-kivitelét), és a báránykivitel szinte elenyésző.

A mérleg

Az EU import- és exportmérlege érdekes eredménnyel zárt 2015-ben: a kínai piaci kereslet csökkenése miatt több mint 10.000 tonnával emelkedett az import (212.270 t vágott-test-egyenértékben), addig a kivitel ennek hatásaként csaknem ugyan ennyivel csökkent (63.413 t vágott-test-egyenértékben). A 2016. év első két hónapjának import-export-aránya a fentiek következtében 37.266:7.436 tonna vágott-test-egyenértékben.

A fenti adatokra alapozva a DG AGRI a könnyű- és a nehézbarányok esetében

egyaránt enyhe létszám- és termelésnövekedést prognosztizált (+1,2%), amit a tagállamok (SP, UK, HU) képviselői túlzott optimizmusnak minősítettek.

Az egyes országok tendenciái

Spanyolország – Két erőteljes hatást érzékel az ágazatuk, amelyek alapján az EU optimista, 2016. évi növekedésre (termelés és létszám) vonatkozó előrejelzését erősen megkérdőjelezi. Az egyik a felerősödött új-zélandi nyomulás – ami idén év elején a húsvéti szezonban nagyon erős volt-, a másik az elképzelhetetlenül alacsony román ár, amivel a közel keleti és észak-afrikai országokban nehéz versenyezni (gyakorlatilag a román nehézbarány ára az EU-átlag felét teszi ki). Az egyéb piacokon, mint pl. Hongkong, az új-zélandi másodosztályú

hús (vágott test eleje) 1-2 €/kg értéken van jelen, az első osztályú hús (hátsó fél, gerinc, comb) pedig nyomja az EU belső piacát. Németországban, ahová az elmúlt évben kezdtek el szállítani, s a bárány a legdrágább állati fehérje, nagyon is erős új-zélandi promóciós kampánnyal és alacsonyabb árakkal kell versenyre kelniük.

Az idei április katasztrófa volt a juhágazat nézőpontjából, mert az olcsó új-zélandi áru, valamint a román nehézbarány miatt nagyon sok bárány bent ragadt. Ezek közül különösen fájó az a 100.000 nehézbarány, amely még április végén is vevőre vár, amiben a korai húsvét is szerepet játszott. Mindemellett a húsvéti szezonban a brit bárány is megjelent a piacukon, ami eddig nem fordult elő. Összegezve az olcsó román és az új-zélandi nehézbarány okozza nekik a legtöbb fejfájást.

Az elmúlt egy évben mintegy 1%-nyi létszámemelkedés következett be, így a 12 milliós felnőtt nőivarú egyed létszám tarthatónak tűnik. Ugyanakkor egyre több olyan juhfarmról tudnak, ahol 40%-nyi a szaporulat, de nem veszik igénybe a támogatást, hogy ne bukjanak le.

A növekvő turizmus növeli az olcsó juh-hús iránti igényt, amit egyes áruházláncok új-zélandi importból elégítenek ki. A turizmus erősödése miatt azonban az átlagfogyasztás stabilnak tűnik. (A MECADONA a kiskereskedelmi forgalom 22%-ával bír, és csak új-zélandi juh- és bárányhúst forgalmaz, és nyomja a hazai árakat.)

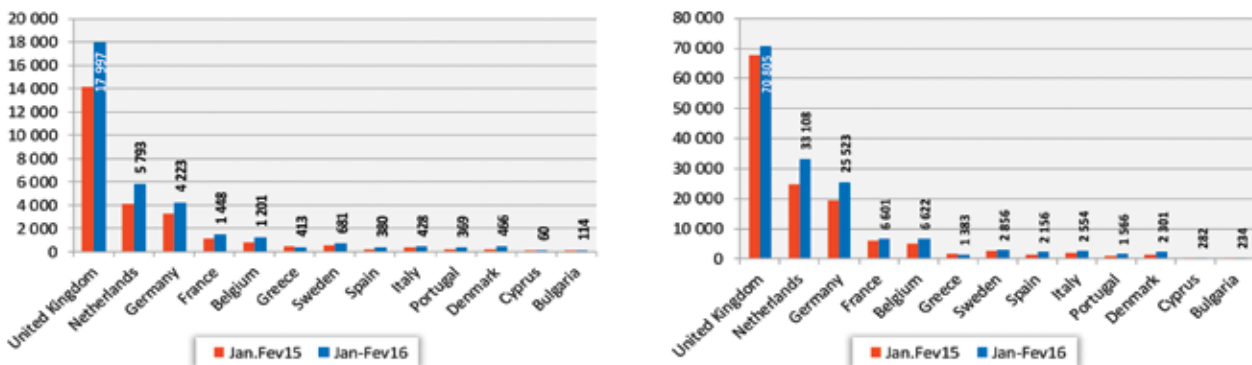
Ezzel szemben az árak – főleg a nehézbarányárak – mintegy 10%-os csökkenést szenvednek el 2016-ban. Ennek okán meg lehetőségen pesszimisták a idei várható ered-

8. ábra: A juh- és kecskehúsimport megoszlása és havi változása

	2012		2013		2014		2015		Jan-Feb 16		Compared to Jan-Feb 15
	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	
New Zealand	170 112	84.7%	178 732	84.4%	165 934	82.5%	182 177	85.8%	33 904	91.0%	+ 30.7%
Australia	17 631	8.8%	19 645	9.3%	21 407	10.6%	20 672	9.7%	2 317	6.2%	-28.6%
Iceland	1 102	0.5%	1 441	0.7%	1 798	0.9%	1 766	0.8%	396	1.1%	+++
Uruguay	3 504	1.7%	3 264	1.5%	3 278	1.6%	1 740	0.8%	385	1.0%	-4.4%
For. Rep. Mac	2 527	1.3%	2 666	1.3%	2 484	1.2%	1 945	0.9%	160	0.4%	-5.0%
Argentina	1 944	1.0%	1 115	0.5%	1 604	0.8%	671	0.3%	44	0.1%	+++
Chile	3 226	1.6%	3 983	1.9%	3 628	1.8%	2 525	1.2%	37	0.1%	-57.7%
Falkland Is.	616	0.3%	740	0.3%	789	0.4%	670	0.3%	16	0.0%	+++
Other Origins	895	0.4%	903	0.4%	880	0.4%	773	0.4%	21	0.1%	-17.6%
EXTRA EU	200 941		211 751		201 014		212 270		37 266		
% change			+5%		-5%		+6%		+24.3%		

Forrás: DG AGRI

9. ábra: Az EU 2016. első kéthavi új-zélandi importja tagállamok szerint, tonna vágott-test-egyenértékben (bal) és 1.000 € értékben (jobb)

Forrás: DG AGRI

ményeket tekintve. A nagyszámú bentragadt nehézbárány miatt az idei bárányokat inkább könnyűbáránnyként fogják értékesíteni – a hizlalás megtorpan az év további részét tekintve. A könnyűbárányárak náluk nőttek ugyan, de a görögországi árcsökkenés az ő áraikat is lefele húzza. Ha lesz is valamennyi áremelkedés ezen termék esetében, az inkább korlátozott mértéket érhet el.

Mindezekkel együtt az ágazat helyzete elég pozitív volt ahhoz, hogy növekedjen az átlagos tenyészetméret, s a gabonával való versengés is elmaradt. A kecskehús inkább a tejelő juhok szaporulatához hasonló súlyban (bárány 6-, gida 5 kg vágott test) van jelen a piacon, a bárányéhoz hasonló áron.

Lettország – Nagyon sok gyp és termőföld áll a juh- és kecskehús termelés rendelkezésére, ezért egy 5 éves létszám-növelési programot indítottak. A program eredményeként évi 10%-kal emelkedik a létszám. Ezzel együtt a juhtartás jelentős versenyben van a gabonatermesztéssel. Korlátozott adatokkal bírnak az árakat illetően, mert főleg a direkt értékesítésű organikus árú uralja a belső termelői piacot. A minősítésük szerint a 4 hónapnál fiatalabb bárány számít könnyűnek, az afeletti korú pedig nehézbáránynak. A nehéz- és a könnyűbárány aránya 80:20 %-ban jellemezhető a piacon. A kereslet miatt az organikus báránynak lehet meghatározó jövője az ország fogyasztásában.

A piacot itt is nyomja lefele az olcsó új-zélandi árú, de a friss organikus termék iránti erős kereslet jó helyzetben tartja a hazai termelőket.

Lengyelország – Nem volt érdemi változás az ágazatban 2015-ben, és 2016-ban sem várható. Korlátozott mennyiségű könnyűbárányt exportálnak Olaszországba, és nehéz bárányt Németországba. A könnyű- és a nehézbárány aránya 70:30%. Az árak gyakorlatilag három éve stabilak, ami nem jelenti az ágazat összeomlását, csak a juhhús-fogyasztás népszerűsége gyenge jelenleg. A termelés és a létszám évi 3%-os csökkenő trendet követ, de a fogyasztás mégis stabilnak tekinthető. A belső fogyasztás alacsony, de kiválóan cso-

10. ábra: Az EU juh- és kecskehús-, valamint élőállat-exportja (COMEXT kereskedelmi adatok tonna-vágott test-egyenértékben)

	2012		2013		2014		2015		Jan-Feb 16		Compared to Jan-Feb 15
	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	tonnes	%	
Libya	13 562	24.4%	23 466	31.4%	25 122	34.0%	21 407	33.8%	2 306	31.0%	+ 60.8%
Hong Kong	14 014	25.2%	23 122	31.0%	19 375	26.2%	5 687	9.0%	974	13.1%	- 45.6%
Lebanon	2 375	4.3%	2 416	3.2%	3 024	4.1%	3 834	6.0%	796	10.7%	- 14.9%
Jordan	5 860	10.5%	7 036	9.4%	7 834	10.6%	14 405	22.7%	690	9.3%	+++
Ghana	2 271	4.1%	3 138	4.2%	1 810	2.5%	3 273	5.2%	604	8.1%	+ 63.8%
Switzerland	2 846	5.1%	3 238	4.3%	2 584	3.5%	2 940	4.6%	489	6.6%	+ 5.1%
Algeria	275	0.5%	1 355	1.8%	1 951	2.6%	2 531	4.0%	224	3.0%	+ 86.7%
Ivory Coast	565	1.0%	1 118	1.5%	1 350	1.8%	1 164	1.8%	211	2.8%	+++
Vietnam	1 743	3.1%	25	0.0%	123	0.2%	352	0.6%	186	2.5%	+++
Israel	14	0.0%	11	0.0%	12	0.0%	71	0.1%	165	2.2%	+++
U.A.Emirates	339	0.6%	316	0.4%	1 079	1.5%	571	0.9%	106	1.4%	+ 59.3%
Congo	169	0.3%	125	0.2%	365	0.5%	308	0.5%	65	0.9%	+ 4.9%
Somalia	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	51	0.1%	64	0.9%	+++
Russia	152	0.3%	14	0.0%	7	0.0%	3	0.0%	0	0.0%	- 100.0%
Other Destinations	11 445	20.6%	9 251	12.4%	9 190	12.4%	6 818	10.8%	558	7.5%	+ 60.8%
EXTRA EU	55 630		74 631		73 827		63 413		7 438		
% change			+ 34%		- 1%		- 14%		+ 21.5%		

Forrás: DG AGRI

magolt, olcsó új-zélandi árú jelent meg az áruházak polcain, ami a belső piaci árakat lefele húzza.

Horvátország – Speciális helyzetben vannak, mert a turisták fogyasztják el az ágazat termékeinek és az importból (Macedónia, Románia, Új-Zéland) származó árú meghatározó hányadát. Ennek következtében egyszerre zárt és kiegyenlített a piac. Az utóbbi 10 évben nem sokat változott a létszám, de valójában csak a legutóbbi három évről vannak megbízható létszámadatok. A termelésük meglehetősen szezonális a belső fogyasztási szokások miatt, az importot pedig főleg a turizmus használja fel. Ezzel együtt jelentős árgondjaik vannak az olcsó román és új-zélandi juhhús miatt, amely gondok az év hátralévő részében még nőhetnek is. Az export nagyon korlátozott mennyiséget jelent, főleg Törökországba irányul.

Szlovákia – Gyakorlatilag stabilnak tekinthető a létszám, bár az elmúlt 6 évben folyamatosan kisebb hullámválás jellemzi az ágazatlétszámot, ami az 1989-es érték kétharmada 2016-ban: 372.000 összes juh, amiből 251.000 anyajuh és éven felüli nőivarú egyed. A kis létszámmal szemben a tenyészállatlétszám csökkenő trendet követ. Sok kis létszámmal rendelkező juhászat jelent meg az ágazatban. Jelenleg 7.814 juhtartót tartanak nyilván, ami azt jelzi, hogy az átlagos nyájméret meglehetősen alacsony. Sok új belépő csak a támogatásért tart juhot, termelésük ha-

tékonyasága, szintje kevésbé fontos tényező. Jelenleg 36.000 kecske szerepel a nyilvántartásukban, amiből 27.000 anya. Az átlagos nyájméret 5 alatt van. Állategészségügyi gondok miatt jelenleg nem értékesítenek kecskehúst.

A tejtermelés a jellemző a juhágazatra, ami miatt alapvetően könnyűbárányt állítanak elő, amely olasz, cseh és lengyel piacra kerül. A belső fogyasztásuk alacsony, mindössze 0,1-0,15 kg/fő/év. Ezzel szemben az egy főre jutó bryndzafogyasztásuk (juhsajtban mérve) 1,9 kg.

A korábbi élőjuh export szinte megszűnt, egy új nagy kapacitású vágóhid lépett üzembe, ezért szinte csak húst exportálnak, meghatározó hányadban Csehországba. A könnyűbárány-előállítás a meghatározó, a 2015. évi átlagos vágotttest-súly 12,8 kg volt.

Svédország – Jelenleg stabil a juhlétszám, de csak mintegy 30%-os az ország önellátottsága. Erősen függ az importtól, ami meghatározó mértékben Új-Zélandról érkezik. A bevándorló, főként muszlim lakosság fogyasztja el az importból származó juhhúst, a svéd lakosság fogyasztása alacsony, főleg a magas árak miatt. Emellett túl magasak a vágási költségek. Sok kis juhtartó él az országban, és a közepes nyájméret mintegy 15 egyed. Az állatjóléti (animal welfare) támogatási programtól várnak létszámbővülést.

Franciaország – Valamelyest nőtt a létszám és a termelés is, azonban a fo-

gyasztás továbbra is csökkenő trendet követ, bár a promóciós programok idején jelentős emelkedés is megfigyelhető a fogyasztásban. Főleg a fiatalok körében nem ismert ez a húsféle. 2015-ben 10%-kal csökkent az import Új-Zélandról, idén viszont az első negyedévben enyhe emelkedés figyelhető meg, amit még nem lehet reálisan megítélni. Az elmúlt egy évben új trend kezd kialakulni a húszületekben. A hazai árut kezdik preferálni az importtal szemben, ami a tavaly húsvéti új-zélandi dömping egyik következményének is tekinthető.

Sok termelő hagyja el a juhágazatot, de a hazai bárány előnye helyezése talán folytatódik, és a folyamat lelassul. A sok felszámolás miatt több állatot vágnak, de nagyobb súlyban, ami a hazai piacra több húst hoz. A jelenlegi folyamatot tekintve nagyon nehéz bármit is előre megjósolni, de a „francia bárány” pozitív megkülönböztetése talán segít az ágazaton. Mindenestre az ország önállósága továbbra is csak 45% körüli értéken mozog.

Egyesült Királyság – Bár a brit szakértő nem érkezett meg az értekezletre, L. Colby nemzetközi kereskedelmi szakértő értékelte az országgal kapcsolatos folyamatokat. A létszám kis mértékű emelkedése ellenére inkább stabilnak tekinthető az ágazat mérete. Jelenleg nincs elérhető pontos adat a termelésbe lépő éves korú állományról. A felnőtt anyajuhállomány

öregszik és csökken a szaporulati arány is, bár meghatározó változásra nem lehet számítani. Az idei tavasz hideg volta miatt kicsi a gyep hozama, és korlátozott a takarmányforrás, ami visszaveti a báránynövekedést.

A termelésben lehet 1,2%-os emelkedés, de a létszámban aligha lesz emelkedés 2016-ban. A brit statisztikai hivatal (DEFRA) és az EUSTAT adatai között nincs összhang. Inkább az előbbi tekinthető pontosnak, míg az utóbbiak jelentősen túlbecsültek, amit korrigálni szükséges.

Az észak-írországi élőjuhimport jelentős mértékben visszaesett, és az új-zélandi juhimport is csökkent 2015-ben. Ezzel szemben sok gondjuk volt az exporttal az elmúlt évben. A francia export mintegy ezer tonnával esett vissza, és a Hongkongba irányuló exportjuk csaknem leállt. A francia piacon az ottani bárány előnye kerülése komoly gondokat jelenthet a brit juhszektorok.

Az ár nem sokat változott az elmúlt évben euróban számolva, ami az angol font erőssége miatt némi veszteséget jelentett az EU-n belüli kivitelben. Nagyon sok a bizonytalanság jelenleg, ami miatt nehéz bármit is előre jelezni. A BREXIT az esetleges brit kilépés új fejfájásokat fog okozni az exportértékesítésben. A bőr ára jelenleg olyan alacsony, hogy a vágási költségeket már nem fedezi (40 penny/db), s tekintettel arra, hogy Kína importja na-

gyot zuhant, ennek elhelyezése is gondot okoz.

Magyarország – A kecskelétszám gyakorlatilag nem változott 2015-ben (72.000, benne 34.000 anya), és 2016-ra sem várható érdemi változás. A juhlétszám minimálisan nőtt (tavaly decemberben 1,19 millió egyed) és remélhetően idén eléri az 1,2 milliót. Az anyajuhlétszám év végére a 2014-es létszám alá esett (849.000 egyed), s némi emelkedésre (860.000) lehet számítani az egyed alapú támogatás miatt 2016-ban. Sajnos egyre növekszik a 100 alatti létszámot tartó juhászok száma (meghaladta a 70%-ot), ami csökkenti a termelés gazdaságosságát és egyre vegyesebbé teszi a vágótermék minőségét. A 2015-ös átlaglétszám évek óta tartó folyamatos csökkenéssel éppen elérte a 120 egyedűt, de ez 2016-ban 100-ra is zsugorodhat.

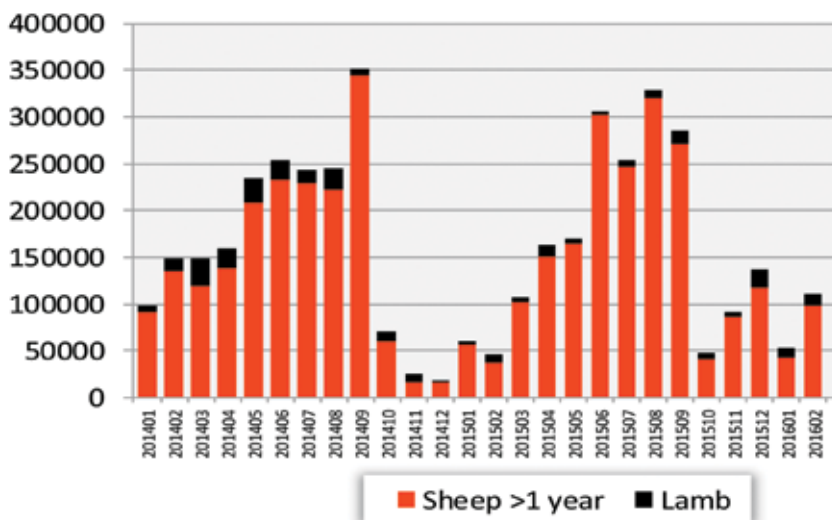
Az élő vágójuh export mennyiségben több mint 100 tonnával (összesen 6.498 t) és egyedszámban több mint 17.000 egyeddel (összesen 566.336 egyed) csökkent 2015-ben. A kivitel nagysága a tavalyihoz hasonló szintre várható. Az élőjuhimport mintegy négyezer egyeddel emelkedett 2015-ben (36.985 egyed, 450 tonna), s remélhetően nem nő 2016-ban. A juhexport (170 tonna) kis mértékben javult 2015-ben, de érdemi tovább emelkedés nem várható. A juhimport mintegy 16%-kal emelkedett 2015-ben (218 tonna), várhatóan további emelkedés nem következik be 2016-ban.

A hazai vágások száma a 2013-as visszaesést követően 2015-ben tovább emelkedett (70.225, amiből 21.599 volt bárány), és hasonló teljesítmény várható 2016-ban is.

Az ország belső fogyasztása kicsit emelkedett 2015-ben (3.239t, 0,33 kg/fő/év), és hasonló szintre várható 2016-ban is. E jelenség mögött a lakosság csökkenése is felfedezhető (2015-ben 9,823 millió fő), amely 2016-ban további mintegy 20.000 fővel csökkenhet.

Az éves átlagos ár – az év végi relatív bárányhiány következtében – az előre jelzettnél mintegy 5 euróval lett magasabb a nehéz bárány (505€/100 kg vágott-test-egyenérték), míg a könnyű bárány ára továbbra is „gyengélkedett” (587€/100 kg vágott-test-egyenérték), és a 2011-óta folytatódó csökkenő ártrend 2016-ban sem változik meg.

11. ábra: Az EU élőjuh kivitelének havi változása (tenyészállat kivételével)

Forrás: DG AGRI

A világszerte alakulása

Az export

A világszerte továbbra is Új-Zéland és Ausztrália dominálja juhhús – és benne némi kecskehús – kivitelével. Ennek változásait L.J. Colby összefoglaló elemzése alapján értékeljük.

Új-Zéland friss, hűtött hús kivitele több mint kétezer tonnával nőtt 2015-ben (68.500 t), és ez a 2016 első két hónapjában 5,3%-kal (ezer tonnával – 19.600 t) haladta meg az előző év értékét. Az előbbi éves mennyiségből 46.600 tonna érkezett az EU-ba, és csak 21.800 tonna jutott más piacokra. Az utóbbi értékből 15.400 tonna érte el az EU-t. Ezek tagállamonkénti megoszlását fentebb már bemutattuk.

Az EU-ba irányuló kivitel minden esetben intenzíven emelkedik márciusig (a friss és a fagyasztott hús esetében egyaránt), utána csökken, és július-szeptember között éri el a mélypontját. Ezzel párhuzamosan az árak márciustól júliusig csökkennek, majd februárig fokozatosan csökkennek.

Az ország teljes 2015. évi kivitele kevesebb mint 3.000 tonnával emelkedett 2014-hez képest (399.000 t, amiből 311.100 t bárányhús, és 87.900 t felnőtt juhhús volt vágott-test-egyenértékben számolva). A teljes mennyiségből 144.800 tonna jutott el az EU-ba, és a további 254.200 tonna mennyiségen több (Kína – 138.800 t; USA – 23.100 t, Szaúd-Arábia 16.400 t, stb.) nem EU-ország osztozott. Az idei első két hónapban 5.000 tonnával nőtt az ország kivitele (84.800 t) 2015 hasonló időszakához hasonlítva. Ebből 34.800 t (+2,6%) jutott az EU-ba, és a többit (50.000 t) számos nem EU országba értékesítették (Kína – 28.800 t /+6,8% 2015-höz képest/; USA 5.000 t. stb.).

Új-Zéland esetében külön ki kell hangsúlyozni, hogy idéntől nincs beviteli korlátja (kvóta) a kínai piacra, míg ezt Ausztrália csak 2024-re éri majd el, 2017-től fokozatosan!

Ausztrália kivitele mintegy 600 tonnával csökkent 2015-ben (411.300 t vágott-test-egyenértékben – 249.900 t bárány- és 161.400 t felnőtt juhhús). E mennyiségből 16.200 tonna érte el az EU piacait, amiből 12.500 tonna volt Nagy-Britannia részesedése. 2016 első két hónapjában 10%-kal (70.700 tonnára) nőtt az ország kivitele, amiből 1.700 tonna Nagy-Britanniába és 600 t Franciaországba jutott.

A teljes exportált mennyiségből 391.500 tonna nem EU tagállamok piacain talált vevőre: Kína 74.500 t /-33.000 tonna 2014-hez képest/; USA 71.800 t; Egyesült Arab Emírátsok 28.600 t; Szaudi-Arábia 24.400 t, stb.). A 2016. év első két hónapjában ezekre a piacokra 68.000 tonna (+11,2%) jutott el. Ebből Kína 11.800 t /-17,2% 2015-höz képest/, USA 14.500 /+38,0% 2015-höz képest/, az Egyesült Arab Emírátsok 5.800 t /+22,2% 2015-höz képest/, mellett további országok részesedtek. Külön ki kell hangsúlyozni, hogy a Hong Kong-ba kivitt 200 tonna 73,8%-os visszaesést jelent 2015-höz viszonyítva.

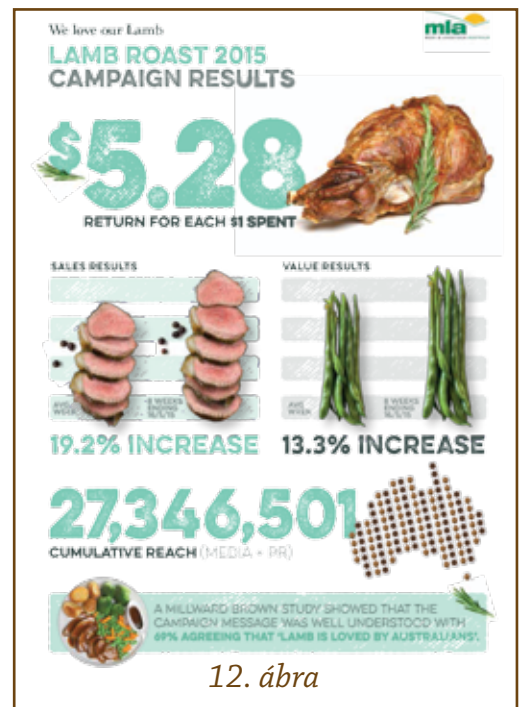
A termelési háttér

Az új-zélandi juhállomány három éve tartó csökkenő trendje tovább folytatódik, és a 29,481 milliós összes létszám 1,1%-os zsugorodást jelent 2015/16-os szezonban. Ebből 20,988 millió (-3,9%) a tenyésztés, 19,229 millió az anyajuh (-2,8%) és 1,759 millió egyed a tenyésztésbe álló növendék jerke (-15,1%).

A létszámcsökkenés mellett a bárányszázalékos (115,1 % - /-3,1%) csökkenése következtében a szezonban hasznosítható bárányszám is jelentősen visszaesett (24,3 millió /-6,9%). A 19,625 millió (-7,8%) vágásra kerülő bárányból nyert hús mennyisége (354.000 t vágott-test-egyenértékben /-8,0%/) ugyancsak alulmúlja a 2015-ös eredményeket. Az átlagos vágott testsúly 18,04 kg (-0,4%). Ennek következtében 277.000 tonna bárányhúsexporttal számolnak erre a szezonra (-8,2%). Az éves átlagos export ár 8.707 NZ\$/tonna (+2,8%), ami meghaladja az előző szezon értékét. Az átlagos felvásárlási ár (farmkapuban) 5,25 NZ\$/kg vágott test.

Ausztrália esetében enyhén növekszik idén az állomány (70 millió - /+0,3%), de a vágásra kerülő báránysok (22,0 millió /-3,2%/), valamint felnőtt juhok (7,8 millió /-9,4%/) mennyisége egyaránt csökken 2015-höz képest.

A vágott test súlya alig tér el a báránysok (22,2kg) és a felnőtt juhok (23,7 kg) esetében. A bárányhús (488.000 t - /-3,4%/) és a juhhús (185.000 t - /-9,3%) mennyisége egyaránt kisebb, mint az előző évben mért

12. ábra

eredmény. A fentiek alapján a tervezett bárányhúsexport emelkedik (235.000 t - /+0,4%/), és a felnőtt juhhús kivitele pedig csökken (135.000 t - /-10,6%/) a 2015. évihez képest.

Az ország fogyasztása 215.000 lesz 2016-ban várhatóan, ami 5,3%-os csökkenést jelent 2015-höz képest.

A csökkenés megállítására olyan promóciós programot dolgoztak ki és hajtottak végre már 2015-ben, amelynek keretében az „Ausztrália-Nap”-hoz kapcsolódtak a „Szeretjük az Ausztrál Bárányhúst” (Lamb Roast 2015) című 8 hetes kampányt. Ennek eredményét mutatjuk be a 12. ábrán. Az adatok nagyon is tanulságosak! Minden ráfordított ausztrál dollár 5,28 AU\$-t eredményezett! Az átlagos fogyasztás 19,2%-kal növekedett, ami 13,3%-os bevétel-emelkedést hozott. A médiára és egyéb PR-ra költött teljes költség a 8 hét alatt 27.346.501 AU\$ összeget tett ki. A felmérések alapján a kampány üzenete nagyon is meggyőző volt: az ausztrálok 69%-a szereti az ausztrál bárányhúst!

E fenti minta és annak eredménye alapvetően a Magyar Juhászat és Kecskenyésztés 2016. áprilisi számában bemutatott EU-promóciós programokhoz kapcsolódik, de nagysága és eredményessége meglehetősen tanulságos!

KUKOVICS SÁNDOR
JÁVOR BENCE